

Vlaams
Parlement

stuk **699** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 13 oktober 2010 (2010-2011)

Voorstel van decreet

van de heren Wim Wienen, Filip Dewinter en Wim Van Dijck

houdende wijziging van artikel 218
van het decreet van 27 maart 2009
betreffende de radio-omroep en televisie,
wat de taken van de Vlaamse Regulator
voor de Media betreft

TOELICHTING

1. Algemene toelichting

Met dit decreet wordt beoogd om de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) uitdrukkelijk te belasten met het toezicht op de naleving van artikel 39 van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie en dat toezicht als taak voor de VRM in het decreet in te schrijven. Artikel 39 van voornoemd decreet stelt: “In de programma’s wordt elke vorm van discriminatie geweerd. Het programma-aanbod verloopt zo dat het geen aanleiding geeft tot discriminatie tussen de verschillende ideologische of filosofische strekkingen. De informatieprogramma’s, de mededelingen en de programma’s met een algemeen informatieve inslag, en alle informatieve programmaonderdelen worden in een geest van politieke en ideologische onpartijdigheid verzorgd.”.

Ondanks het feit dat in voornoemd decreet het toezicht op de naleving ervan specifiek als taak voor de VRM is opgenomen, stellen de indieners vast dat een en ander te wensen overlaat. Het gebrek aan aandacht voor oppositiepartijen in de media is al meermaals door studies aangetoond. Dat bleek evenzeer recent uit de Nieuwsmonitor 2 van het Elektronisch Nieuwsarchief (ENA).

Het ENA is een interuniversitair initiatief van de Universiteit Antwerpen en de Katholieke Universiteit Leuven. Sinds 2003 archiveert het ENA alle nieuwsuitzendingen van 19 uur op Eén (VRT) en VTM op digitale wijze. De nieuwsuitzendingen worden in detail bekeken en geanalyseerd. Uit de bevindingen voor de periode 2003-2009, vervat in de Nieuwsmonitor 2 van het ENA, stellen we vast dat de drie traditionele partijen in Vlaanderen (Open Vld, CD&V en sp.a) maar liefst 84% van de totale spreektijd voor politici in de journaals voor hun rekening nemen. Voor Open Vld is dat 31,5%, voor CD&V is dat 29,6% en voor sp.a 22,7%. In de onderzochte periode moeten de andere partijen het met veel minder stellen. Groen! heeft gemiddeld 4,6% spreektijd ter beschikking, het Vlaams Belang moet het met 4,1% stellen en de N-VA met 3,8%. Het is duidelijk dat dit een enorme discrepantie is met het electorale gewicht van de verschillende partijen in de onderzochte periode 2003-2009.

De indieners beseffen dat het niet de bedoeling kan zijn van aanwezigheid van politieke partijen in het televisienieuws te gaan afwegen op een apothekersweegschaal. Maar aangezien de slinger dermate doorslaat, lijken maatregelen noodzakelijk. In een democratie mag men immers verwachten dat de media-aandacht die aan politieke partijen wordt geschonken, enigszins in verhouding staat tot hun electorale sterkte.

Gelet op het voorgaande lijkt het de indieners wenselijk dat aanwezigheid van politici in de media niet enkel gescreend wordt vanwege eventuele wetenschappelijke interesse. In het kader van de objectiviteit van de media ligt hierin een taak voor de VRM. De indieners verwijzen wat dat betreft naar het voorbeeld van de Conseil Supérieur de l’Audiovisuel (CSA) in Frankrijk.

In het uitwerken van deze rol voor de VRM als ‘mediawatcher’ zou een heel deel van de bepalingen die gelden voor de media in Frankrijk, als voorbeeld kunnen dienen. Terwijl de VRM in Vlaanderen een zeer passieve rol speelt inzake objectiviteit (men moet een klacht indienen bij de VRM wanneer een omroep de grenzen van de objectiviteit overschrijdt), speelt de CSA in Frankrijk een zeer actieve en preventieve rol.

Zo bepaalt artikel 13 van de Franse mediawetgeving van 1986 dat de CSA belast is met het respect voor de vrije meningsuiting op radio en televisie, in het bijzonder wat politieke en algemene informatieve programma’s betreft. Men gaat daar zelfs zo ver dat de CSA elke maand aan de voorzitters van het parlement en de verantwoordelijken van de in het parle-

ment vertegenwoordigde politieke partijen communiceert hoe vaak een politiek figuur aan het woord komt in de media. Zo werden er bijvoorbeeld naar aanleiding van presidentsverkiezingen in Frankrijk grote tabellen opgesteld met alle politici die in het kader van de verkiezingscampagne aan bod kwamen op radio en televisie met hun respectievelijke uren, minuten en seconden die ze te zien of te horen waren (zelfs uitgesplitst of het in primetime was of daarbuiten). Door het opstellen van dergelijke objectieve cijfers is het voor de omroepen onmogelijk om het uitsluiten of het beperkt aan bod laten komen van partijen of kandidaten onder de mat te vegen, wat in Vlaanderen meestal het geval is.

Even belangrijk is dat de tweede paragraaf van artikel 16 van voornoemde Franse wet bepaalt dat de CSA voor elke verkiezingscampagne – er wordt daarvoor een vaste periode vastgelegd die meestal samenvalt met de officiële campagneperiode – de nodige aanbevelingen doet aan alle omroepen over hoe ze met verkiezingen moeten omgaan, hoe ze politici en politieke partijen aan bod moeten laten komen. Zo zijn begin mei 2007 ook de aanbevelingen voor de wetgevende verkiezingen van 10 en 17 juni door de CSA bekendgemaakt.

In die richtlijnen wordt bijvoorbeeld het onderscheid gemaakt tussen actualiteit die verbonden is aan de verkiezingen, en actualiteit die er los van staat. Zo moeten de media bijvoorbeeld zorgen voor een rechtvaardig aanbod van de partijen en politici op radio en televisie. Ook wordt er uitdrukkelijk op gewezen dat het geleverde commentaar dat met de verkiezingen te maken heeft, met de nodige terughoudendheid en eerlijkheid wordt gebracht. Zelfs bij de commentaren of reacties die omtrent de verkiezingen gegeven worden door mensen die ‘losstaan’ van partijen of politici, moeten de omroepen rekening houden met de ‘rechtvaardige evenwichten’. Wanneer men een dergelijk evenwicht niet kan garanderen, moeten de omroepen zelfs afzien van dergelijke reacties van personen die ‘losstaan’ van partijen of politici.

Maar ook bij de gewone berichtgeving, of beter gezegd de berichtgeving die niets met de verkiezingen zelf te maken heeft, moeten de omroepen tijdens de verkiezingscampagne rekening houden met het evenwicht tussen de leden van de regering, de leden van de meerderheid en de leden van de oppositie. En als het niet strikt noodzakelijk is, raadt de CSA in verkiezingstijd aan om kandidaten van politieke partijen niet aan bod te laten bij onderwerpen die niets met de verkiezingen te maken hebben.

Ook bij de verkiezingen komen de ‘tellingen’ voor. Voor bepaalde zenders voert de CSA de tellingen wat betreft het aan het woord komen van politici zelf uit, voor andere zenders (de niet-nationale) moeten de zenders die telling zelf uitvoeren en dat melden aan de CSA.

Tot slot van de richtlijnen van de CSA worden alle omroepen nog eens gewezen op hun wettelijke verplichtingen.

Het spreekt vanzelf dat een dergelijke manier van werken wel degelijk een impact heeft op de objectiviteit van de berichtgeving. Aangezien er officiële tellingen bestaan, is het voor een omroep onmogelijk om manifest een of andere strekking, partij of politicus, niet aan bod te laten komen. Te meer omdat de tellingen ook openbaar worden gemaakt. Ook het psychologisch effect is zeer groot. De CSA is een officiële, maar vooral neutrale instantie die toeziet op de objectiviteit en de politieke neutraliteit van de audiovisuele media. Wie over de schreef gaat, zal ook als dusdanig aan de publieke opinie voorgesteld worden.

De indieners stellen dan ook voor dat de VRM jaarlijks een evaluatieverslag zou maken dat moet worden gepubliceerd en in het Vlaams Parlement moet worden besproken. Evenzeer is het nuttig dat de VRM de mogelijkheid krijgt om te zorgen voor een objectieve telling van politici en partijen die in de audiovisuele media aan het woord komen. Op die manier beschikken het Vlaams Parlement en de bevolking over objectieve en niet te betwisten cijfers.

Objectieve en partijpolitiekneutrale berichtgeving is tenslotte een belangrijke pijler van onze democratie. We kunnen daar dus niet te lichtzinnig mee omspringen.

2. Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel hoeft geen commentaar.

Artikel 2

Dit artikel voorziet in het bezorgen van een lijst aan de voorzitter van het Vlaams Parlement aangaande de aanwezigheid van politici in televisieprogramma's. Dat zal de objectiviteit van berichtgeving ten goede komen.

Voorts bepaalt dit artikel dat de VRM op basis van het decreet betreffende radio-omroep en televisie de omroeporganisaties naar aanleiding van verkiezingen richtlijnen bezorgt in het kader van non-discriminatie en onpartijdigheid, zoals bepaald in artikel 39 van voornoemd decreet.

Artikel 3

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Wim WIENEN

Filip DEWINTER

Wim VAN DIJCK

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, worden aan artikel 218, §2, een punt 11° en een punt 12° toegevoegd, die luiden als volgt:

- “11° het aan het Vlaams Parlement bezorgen van een lijst van politici die aan bod zijn gekomen in televisieprogramma's, met vermelding van de omroeporganisatie, de partij van de politicus en de tijdsduur dat de politicus aan bod kwam. Die lijst wordt maandelijks en wel op de laatste dag van de maand bezorgd;
- 12° het uitvaardigen van richtlijnen aan de omroeporganisaties naar aanleiding van de verkiezingen van het Europees Parlement, de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat, het Vlaams Parlement, het Parlement van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, de provincie-, de gemeente- en districtsraden, waarin duidelijk wordt gemaakt hoe de bepalingen van artikel 39 van dit decreet het best kunnen worden nageleefd.”.

Art. 3. Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2011.

Wim WIENEN

Filip DEWINTER

Wim VAN DIJCK